Kaukolės simbolio paslaptys

Nuotrauka iš asmeninio archyvo

Pastaruoju metu itin išpopuliarėjo kaukolių simbolika. Jomis marginami drabužiai, kuriami tokių formų aksesuarai, be to, neretai krištolinės kaukolės tampa namų interjero dalimis. *Filosofijos daktarė, raganė* **Jelena Simonova** pasakoja, kokia iš tiesų yra šio simbolio reikšmė, ir įspėja, kaip tinkamai su juo elgtis.

Ką tradiciškai reiškia kaukolės simbolis?

Kaukolės simbolis – vienas seniausių. Įvairių jo interpretacijų ištakų galima rasti senosiose religijose, įvairių tautų mitologijose, krikščionių tradicijoje, okultinių praktikų aprašymuose ir t. t. Kaukolės simbolis reiškia žmogaus mirtingumą, jo būties trapumą laiko begalybės akivaizdoje ir pačią mirtį. Tuo pačiu kaukolė, transliuodama amžiną imperatyvą „prisimink, kad mirsi“, išreiškia nuorodą į kūnišką gyvenimą pranokstančią amžinybę. Todėl archajinis kaukolės simbolis neišvengiamai verčia susidurti su pamatiniu klausimu – kas žmogaus laukia peržengus mirties slenkstį? Vien kaukolės vaizdas sužadina prieštaringus, kiek niūrokus jausmus, netgi grėsmės nuojautą. Dėl šios priežasties universaliuoju kaukolės simboliu (su dviem susikryžiavusiais kaulais apačioje) žymimi nuodingi ir gyvybei pavojingi skysčiai. Kaukolės pasirodymas žmogaus kasdienybėje sužadina stabtelėjimą ir įspėjimą, kad priartėta ties realybės pertrūkio riba.

Kokie yra žinomi ritualinio kaukolių naudojimo papročiai?

Kaukolės naudojamos per įvairius ritualus nuo neatmenamų laikų. Neretai šio grėsmingo simbolio naudojimo patirtys per ritualus itin sukrečia. Nemažai Europos, Azijos ir Afrikos tautų kaukolės simbolį siejo su auka, kuri nešta dievams per įvairių statinių, pavyzdžiui, pilių arba tvirtovių, tiltų ir ištisų miestų, statybų inicijavimo ritualus. Kruvina auka laikyta būtina, siekiant užtikrinti statomo objekto tvirtumą ir apsaugą. Tad iki šiol išliko legendų, bylojančių apie gyvūnų, paukščių ir žmonių aukojimą. Gyvūnų, netgi žmonių kaukolės taip pat laikytos ant stulpų, pastatytų aplink statinį. Taip siekta apsisaugoti nuo blogio. Apsauginė kaukolės funkcija akivaizdi ir keltų papročiuose. Istoriniuose šaltiniuose užfiksuota, kad priešų galvos kabintos žirgams po kaklais. Taip siekta įbauginti priešus ir kartu patirti pergalės triumfą. Tikėta, kad kaukolėje susikoncentravo gyvybinė jėga ir išmintis. Turbūt dėl šios priežasties germanai iš nugalėtų priešų kaukolių gamindavo taures, iš kurių per ypatingas šventes gerdavo kovose pasižymėję vyrai. Tikėta, kad taip kaukolėse slypinti gyvybinė energija persiduodavo geriantiesiems. Masonų tradicijoje aprašomi įšventinimo ritualai, kuriuose taip pat tikslingai pasitelkta kaukolės simbolika. Baltos kaukolės vaizduotos juodame fone. Taip pat iš kaukolių konstruoti žibintai. Ugnies liepsnos talpintos kaukolių viduje, kad šviesa sklistų iš jų akių. Atliekant tokius ritualus kaukolės turėjo priminti įšventintajam jo sielos stiprybę, pasitinkant šio pasaulio išbandymus.

Ką reiškia kaukolių vaizdavimas Didžiuosiuose Taro Arkanuose?

Didžiųjų Taro Arkanų vaizdavimo tradicijose kaukolės simbolis dažniausiai naudojamas iliustruojant IX (Atsiskyrėlio) ir XIII (Mirties) Arkanus. Atsiskyrėlio Arkane kaukolės turinys atskleidžia aukščiausią žmogiškąjį sąmoningumą ir išmintį, kai žmogaus nevaržo prisirišimas prie to, kas yra kūniška bei materialu. Sielos nemirtingumas atsiduria pirmame plane. Atitinkamai, žmogaus baigtinumo suvokimas ne tik nebegąsdina, bet ir įgyja aukštesnį įprasminimą. XIII – Mirties Arkanas, kuris, beje, beveik niekada mantinėse (ateities numatymo / būrimo) praktikose nereiškia fizinės mirties, koncentruojasi į transformacijos vyksmą. Šiuo atveju vaizduojama kaukolė reiškia, kad šis žemiškas gyvenimas nėra pabaiga, o mirtis tėra perėjimas iš vieno būvio į kitą.

Kuo ypatingas kaukolių vaizdavimas ikonografijoje ir ką reiškia „Adomo galvos“ bei sparnuotos kaukolės simboliai?

Ikonografijoje įprasta kaukoles vaizduoti greta šventųjų. Šiuo atveju kaukolės simbolika atspindi šventųjų gebėjimą atsiriboti nuo žemiškos rutinos ir tik išskirtiniams asmenims būdingą aukštesnįjį žmogiškosios būties paskirties suvokimą. Ikonose kaukolės gali būti vaizduojamos šventųjų rankose. Neretai jie vaizduojami besimeldžiantys ir meditatyviai žiūrintys į bauginantį, amžinybės vartus atveriantį kaukolės žvilgsnio gylį. Ypatinga reikšme pasižymi kaukolės su dviem susikryžiavusiais kaulais apačioje vaizdavimas. Šis simbolis vadinamas „Adomo galva“, arba „Mirusiąja galva“, ir pirmapradiškai pavaizduotas prie Golgotos kryžiaus pagrindo. Pirmasis žmogus, kuris palaidotas Golgotoje (ten, kur vėliau buvo nukryžiuotas Kristus), prieš savo mirtį išpranašavo: „Ten, kur būsiu palaidotas, bus nukryžiuotas Dievo Žodis ir savo krauju sudrėkins mano kaukolę.“ Atsižvelgdami į šią legendą, viduramžių ikonografai neretai vaizduodavo iš nukryžiuoto Kristaus žaizdų ant Adomo kaukolės lašantį kraują. Taip simboliškai buvo išreiškiamas Adomo nuodėmės išvalymas ir visos žmonijos išganymas. Taip pat vaizduota apversta kaukolė, pripildyta Kristaus kraujo. Toks kaukolės vaizdavimas savo turiniu neretai tapatinamas su garsiąja Gralio taure ir simbolizuoja nuodėmių išpirkimą. Sparnuotos kaukolės simbolio reikšmė nežymi tiesioginės mirties, tačiau iškelia į pirmą planą sielos išsivadavimo iš materialaus pasaulio triumfą. Sparnuotų kaukolių rasta senosiose Anglijos kapinėse. Taip pat jų yra ir Lietuvoje. Vilniuje esančią Šv. Petro ir Povilo bažnyčią irgi puošia sparnuotos kaukolės simbolika.

> „Būrimo, magijos ir kitokiose okultinėse praktikose kaukolės simbolis pasitelkiamas dėl joje glūdinčio aukščiausiojo, neretai antgamtinio potencialo bei išminties.“

Kokiu tikslu kaukolės naudojamos būrimo praktikose ir magijoje?

Būrimo, magijos ir kitokiose okultinėse praktikose kaukolės simbolis pasitelkiamas dėl joje glūdinčio aukščiausiojo, neretai antgamtinio potencialo bei išminties. Pranašaujančios arba maginius veiksmus atliekančios galvos figūruoja mitologiniuose siužetuose ir įvairių tautų papročiuose. Vietiniai gyventojai tikino, kad kai Dioniso palydovių – menadžių – nukirsta Orfėjo galva, keliaudama mariomis bei upėmis galiausiai pasiekė Lesbo salą, ne tik pranašavo, bet ir darė tikrus stebuklus. Kitame siužete akcentuojama, kad nukirsta medūzos Gorgonės galva taip pat pasižymėjo tam tikromis galiomis. Kiekvienas, pažvelgęs į jos akis, suakmenėdavo. Šis siužetas „maitina“ nuo senovės atkeliavusį tikėjimą nužiūrėjimais, kartu parodo, kad kai kurios galvos, atskirtos nuo kūnų, pasižymi maginiu poveikiu. Panašų siužetą aptinkame ir Skandinavų mitologijoje. Nužudyto milžino Mimiro galva pateko į vyriausiojo dievo Odino – runų išradėjo – rankas. Pastarasis žinodamas, kad šioje galvoje slypi tikrasis išminties šaltinis, nevengdavo pasitarti su ja. Dabar okultinėse praktikose daugiausia naudojamos krištolinės kaukolės. Visgi jų populiarumas kiek mažesnis negu kitų ateities „skaitymo“ atributų, pavyzdžiui, krištolinių rutulių ir maginių mineralų. Kaukolės paskirtis šiuo atveju dvejopa. Viena vertus, ji atbaido piktąsias jėgas ir neleidžia žemesnėms esybėms prasiskverbti į maginį erdvėlaikį. Kita vertus, simbolizuoja tam tikras penkis pojūčius pranokstančias būrėjo arba mago galias, jo išskirtinį gebėjimą valdyti anapusines jėgas. Tikima, kad meditacija susitelkusį kaukolę sužadina žmogaus potencialą, ekstrasensorinius gebėjimus ir įvairių laiko perspektyvų (įskaitant ateitį) numatymus.

> „Nerekomenduojama kaukolės simboliką naudoti kuriant nepilnamečių vaikų kambarių dizainą, drabužius arba kitus vaikiškus aksesuarus.“

Ar saugu naudoti kaukolės simboliką, kuriant drabužius ir aksesuarus?

Kaukolės simbolika prasiskverbė į mados pasaulį. Gaminami aksesuarai su kaukolių vaizdais. Neretai kaukolės simbolis puošia žiedą arba naudojamas pakabučio pavidalu. Taip pat populiarūs kaukolių piešiniai ant drabužių: maikučių, marškinėlių arba džinsų. Kaukolės meniškai siuvinėjamos ant drabužių, siekiant išgauti asmens įvaizdžio originalumą, savo ruožtu tikroviški kaukolių vaizdai tatuiruojami ant kūno. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad savo energoinformaciniu turiniu kaukolės simbolis nėra tinkamas kiekvienam žmogui. Priešingai, tik retas asmuo gali susigyventi su kaukolėmis, tad nederėtų skubėti jų įsileisti į savo kasdienybę, juolab į savo įvaizdžio kūrimo procesą. Kuo tikroviškiau pavaizduota kaukolė, tuo stipriau ji veikia žmogaus emocijas, netgi jo gyvenimą. Išimtimi gali tapti tik sukarikatūrintas arba animacinis kaukolių vaizdavimas, gerokai atitolęs nuo klasikinių šio simbolio vaizdavimo kanonų. Modifikuoti kaukolių vaizdiniai yra neutralesni už tikroviškai vaizduojamas kaukoles. Slegiantį ir grėsmingą energoinformacinį kaukolės turinį sušvelnina šviesios spalvos, pavyzdžiui, balta, geltona arba žydra. Papuošalai su kaukolėmis gali tikti tik brandžioms asmenybėms, savo sąmoningumu prisilietusioms prie žmogiškosios būties baigtinumo paslapčių. Nerekomenduojama kaukolės simboliką naudoti kuriant nepilnamečių vaikų kambarių dizainą, drabužius arba kitus vaikiškus aksesuarus.